

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА БРЕМЕННОСТ- ЧАСТ II РИСКОВА БРЕМЕННОСТ

доц. д-р ЖИВКА КАРАГЪОЗОВА, д.м.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – СОФИЯ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ПО АКУШЕРСТВО И ГИНЕКОЛОГИЯ

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - СОФИЯ

СБАЛАГ “Майчин дом”
Клиника “Майчин риск”
Отделение “Перинатална медицина”

zhiva_krg@yahoo.com

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА БРЕМЕННОСТ- ЧАСТ II РИСКОВА БРЕМЕННОСТ

- бременната жена е здрава
- бременността е физиологично състояние
- и обичайно завършва благоприятно

НЕЗАВИСИМО ОТ ТОВА ВЪЗНИКВАТ УСЛОЖНЕНИЯ,

понякога много

тежки

Бременността крие риск от

- повишена заболяемост и смъртност
 - ✓ на бременната или родилката
 - и/или
 - ✓ на плода или новороденото
- съществува риск и от развитие на
 - късни последствия, засягащи
 - ✓ физическото и нервно-психическото развитие на *детето*
 - и/или
 - ✓ здравословното състояние на *жената* в резултат от усложненията на прекараната бременност

Огромната част от усложненията за бременната, родилката, плода и новороденото се дължи на рисковите бременности, които представляват 15% до 30% от всички бременности

- **съвременното акушерство и гинекология се развиват в профилактична насока**
- **превенцията на здравето на бременната, плода, родилката и новороденото изисква**
 - ✓ **прогнозиране и**
 - ✓ **възможно най-ранно диагностициране**
на настъпилите усложнения
- **за целта е необходима стратегия за оптимално наблюдение на състоянието на бременната и на плода**
- **тези принципи са отразени в редица нормативни документи, отразяващи медицинските и законодателните специфики на страната ни**

- **проследяването на бременността се извършва от специалист акушер-гинеколог в извънболничната медицинска помощ**
- **то е нормативно регламентирано чрез медицинския стандарт по специалността, независимо дали наблюдението на бременната се извършва в публично или частно лечебно заведение**

- *пакетът медицински дейности при бременност се регламентира в*
Програма „Майчино здравеопазване“
- **включената в Програмата медицинска помощ се поема от НЗОК,**
когато бременната е здравноосигурена
- **видовете и обемът на дейности се залагат според приетия за годината**
Национален Рамков Договор

Основна задача

при проследяване на бременност
е *селектиране на бременните* в две групи

- ✓ на *ниско рискови*, т.е. такива с нормално протичане на бременността и раждането
- и такива
- ✓ с *висок риск* за възникване на усложнения
 - ✓ в хода на *бременността*
 - ✓ в хода на *раждането*
- с нужда от прогнозиране на
 - ✓ механизма на раждане
 - ✓ и селекция на случаите с абсолютни и относителни индикации за оперативно родоразрешение

Влиянието на рисковите фактори е двупосочно

✓ **рисковите фактори,**
които усложняват състоянието на *бременната,*
неизбежно оказват влияние
върху състоянието на *плода/новороденото*

✓ **рисковите фактори,**
които оказват неблагоприятно влияние
предимно *върху плода,*
могат да повишат *майчиния риск* чрез
диагностичните и/или терапевтичните
намеси, извършвани в интерес на плода

Необходимо е целенасочено откриване на рисковите фактори , обуславящи

- *висок майчин риск*
- *неблагоприятен перинатален изход*

Фактори, обуславящи висок майчин риск

- *епидемиологични* **рискови фактори**
- *медицински* **рискови фактори**
 - **рискови фактори,**
предшестващи бременността
 - **рискови фактори,** *произтичащи*
от текущата бременност

Епидемиологични **рискови фактори**

- **НИСЪК** *социално-икономически статус*
- *възраст* на бременната
- *паритет*
- **недостатъчни** *пренатални грижи*
или липса на такива

Медицински рискови фактори

Рискови фактори,

предшестващи бременността,

- *всички предшестващи (т. е. съпътстващи) бременността заболявания на майката*
 - ✓ *диабет*
 - ✓ *хипертония*
 - ✓ *наднормено тегло и др.*
- *акушерски усложнения при предишни бременности и раждания*
- *акушерски и гинекологични операции, предхождащи бременността*

Медицински рискови фактори

Рискови фактори, произтичащи от текущата бременност

- *диабет тип 1 и гестационен диабет*
- *пreekламсия*
- *гроздовидна бременност*
- *многоплодна бременност*
- *предлежание и вращаване на плацентата*
- *патологично прекрепване на пъпната връв*
- *неправилни предлежания на плода*
- *тесен таз*
- *и пелви-фетално несъответствие*

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

- *вродени аномалии на плода*
- *преждевременно раждане*
- *интраутеринна ретардация на плода*
- *диабетна фетопатия*
- *интраутеринни инфекции*
- *хемолитична болест
на плода и новороденото
при Rh-изоимунизация*
- *родилен травматизъм*

Обособяването на група на високорискови бременности **ПОЗВОЛЯВА**

✓ *предконцепционно консултиране* на жените

✓ **оптимизиране на**

амбулаторните пренатални грижи

✓ **извършване на инвазивни**

диагностични и терапевтични процедури

при бременната и плода

✓ **насочване на бременната**

- *за селективно родоразрешение*

- *и/или раждане в голямо здравно заведение*

с възможности за интензивни грижи

по отношение на бременната/родилката

и новороденото

Обособяването на група

високорискови бременности позволява

✓ *предконцепционно консултиране на жените*

✓ *с обременена акушерска анамнеза за*

- *предхождаща прееклампсия*
- *предхождащо раждане на дете с ниско тегло*
- *предхождащо раждане на плод с високо тегло (4 000 и над 4 500 грама)*
- *повтарящи се спонтанни аборти*
- *предхождащо преждевременно раждане*
- *предхождащо раждане на дете с вродена аномалия*
- *предхождащо раждане на дете с хемолитична болест при Резус – изоимунизация*
- *предхождащо раждане на дете с вродена инфекция*

Обособяването на група високорискови бременности позволява

- ✓ *предконцепционно консултиране на жените с*
 - ✓ *обременена фамилна анамнеза за*
 - **диабет Тип1 и Тип2**
 - **артериална хипертония**
 - **съдови инциденти**
 - ✓ **инфаркт**
 - ✓ **инсулт**
 - ✓ **БТЕ**
 - ✓ **ДВТ**
 - **ендемични заболявания**

Обособяването на група

високорискови бременности позволява

✓ **предконцепционна консултация на жените**

✓ **със съпътстващи заболявания**

- диабет Тип1 и Тип2, нарушен въглехидратен толеранс и други ендокринни заболявания
- сърдечно-съдови заболявания
- автоимунни, системни заболявания
- бъбречна патология
- чернодробни заболявания
- инфекциозни заболявания
- неврологични заболявания
- белодробни заболявания
- очна патология
- травми и деформации на таза, на ставния апарат, на гръбначния стълб и други
- алергични заболявания
- проблеми при предхождаща анестезия с изяснен/неизяснен характер

Обособяването на група

високорискови бременности позволява

✓ предконцепционно консултиране на жените
за отстраняване на рискови фактори

✓ прием на медикаменти

- тератогенни медикаменти
- антиконвулсанти
- антихипертензивни средства от групата на ACE инхибиторите
- химиотерапевтични
- и муносупресивни средства

✓ извеждане от рискова среда

лъчеви

химически

физически вредности

Обособяването на група

високорискови бременности позволява

✓оптимизиране

на амбулаторните пренатални грижи чрез

✓медикаментозно повлияване

на някои акушерски усложнения

✓с ниски дози аспирин

✓нискомолекулни хепарини

✓интравенозни глобулини и/или кортикостероиди

при бременни с

✓автоимунни заболявания

✓предшестваща ранна тежка прееклампсия

и интраутеринна ретардация на плода

✓имунологично отхвърляне на бременността

✓повишен тромбозен риск

✓вродени и придобити тромбофилии

✓диабет

Обособяването на група

високорискови бременности позволява

✓ *извършване на терапевтични и инвазивни
диагностични процедури през бременността*

- **профилактичен серкляж при анамнеза за цервикална недостатъчност**
- **биопсия на хориона**
- **амниоцентеза**
- **кордоцентеза**
- **фетоскопия**
- **селективна ембриоредукция**
- **интраутеринно обменно кръвопреливане**
- **вътреутробни оперативни намеси**

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Епидемиологични рискови фактори

✓ НИСЪК СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ СТАТУС

- принадлежност към етническа група с **преобладаващо такъв статус**
- самотни майки – неомъжени и без подкрепа на партньор

✓ НЕДОСТАТЪЧНИ ПРЕНАТАЛНИ ГРИЖИ

или липса на такива

- при затруднен или липсващ **достъп** до здравна помощ
 - поради **отдалеченост** на най-близката болница
 - или **незадоволително ниво на компетентност** на най-близката болница
 - поради липса на **квалифициран акушерски персонал**
 - и на запаси от **кръв и кръвни продукти**
(ниският социално-икономически статус вероятно действа и чрез този механизъм)

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Епидемиологични рискови фактори

✓ *възраст* на бременната

рискът нараства при

✓ *напреднала* възраст

съществува тенденция за увеличаване на риска от различни усложнения на бременността

след 30 годишна възраст

✓ и при *много млада* възраст

момичета под 18 годишна възраст

✓ *паритет*

- най-нисък риск има при втора и трета бременност/раждане при условие, че първите са протекли без усложнения
- след това рискът, сравнен спрямо първо раждане, нараства

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Медицински рискови фактори

подробната и детайлно снета *анамнеза*

насочва към рискове, свързани с

- *предшестващо/съпътстващо* бременността заболяване
- *предишни усложнени* бременности и раждания
- или с протичането на *настоящата бременност*

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Рискови фактори,
предшестващи бременността

- *диабет* – риск от

- ✓ аномалии

- ✓ или интраутеринна смърт на плода

- ✓ наслоена прееклампсия

- ✓ интраутеринна ретардация на плода

- ✓ фетална макрозомия

- ✓ и раменна дистокия

- ✓ оперативно раждане

- ✓ трудно зарастващи рани

- ✓ уроинфекция

- ✓ проблемна адаптацията на новороденото

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Рискови фактори, *предшестващи бременността*

✓ *хипертония* – риск от

- ✓ преекламписия
- ✓ интраутеринна ретардация на плода
- ✓ абрупцио на плацентата

✓ *наднормено тегло* – повишен риск от

- ✓ хипертония
- ✓ гестационен диабет
- ✓ уроинфекции
- ✓ оперативни раждания
- ✓ инфекции на оперативната рана

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ **Рискови фактори,**
предшестващи бременността

✓ *акушерски усложнения при*
предишни бременности и раждания

✓ **пreeклампсия**

✓ **гроздовидна бременност**

✓ **усложнен следоперативен период при**
раждане

с вакуум

с форцепс

и с цезарово сечение

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ **Рискови фактори,**
предшестващи бременността

✓ *вакушерски и гинекологични операции,*
предхождащи бременността

- **предхождщо цезарово сечение крие риск от**
 - *руптура на матката*
 - *предлежание и врасване на плацентата*
- **КОНИЗАЦИО**
- **МИОМЕКТОМИЯ**
- **ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА КОМПЛЕТНА РУПТУРА НА ПЕРИНЕУМА**

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Рискови фактори,
предшестващи бременността

✓ всички предшестващи и съпътстващи бременността *заболявания на майката*

- сърдечно-съдови
- бъбречни
- чернодробни
- белодробни
- ендокринни
- неврологични
- системни, аутоимунни

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Рискори фактори, произтичащи от текущата бременността

- **диабет тип I и гестационен диабет** – риск от
 - усложнено раждане на макрозомен плод
 - раменна дистокия с тежки разкъсвания и кръвозагуба
 - субатония
 - абрупцио на плацентата
 - ДИК синдром
- **пreekламсия** – риск от
 - екламсия
 - абрупцио на плацентата
 - ДИК синдром

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Рискови фактори, произтичащи от текущата бременността

- **многоплодна бременност** – риск от
 - **пreekлампсия**
 - **кръвотечения във втората половина на бременността**
 - **анемия**
 - **преждевременно раждане**
 - **риск от абрупцио на плацентата**
 - ✓ **фетален трансфузионен синдром при монохориална плацентация**
 - **оперативни раждания**

Фактори, обуславящи висок майчин риск

✓ Рискови фактори, произтичащи от

текущата бременността

- *гроздовидна бременност* – риск от
 - хирургично кървене при прекъсване на бременността
- *предлежание и вращаване на плацентата* – с риск от
 - прекомерна кръвозагуба
 - хеморагичен шок
 - ДИК
- *патологично прекрепване на пъпната връв* – с риск от
 - усложнен плацентарен период на раждането
- *неправилни предлежания на плода* – с риск от
 - повишена честота на оперативно раждане
- *тесен таз и пелви-фетално несъответствие* – риск от
 - травми на меките родови пътища
 - и завишена кръвозагуба

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

✓вродени аномалии на плода

✓изключват се

- в първия и втория триместър на бременността
- чрез приложението на пренатален скрининг за диагностика на най-честите вродени аномалии

✓ехографска оценка на феталната морфология

✓биохимичен и с фетална ДНК

Наредба на Министъра на Здравеопазването за прекъсване на бременност по медицински показания регламентира прекъсването на бременност при доказани хромозомни и/или структурни аномалии

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

✓преждевременно раждане

- предодвратява се чрез *активно диагностициране и лечение*
- на исмико-цервикалната недостатъчност
- на инфекциите на родовите пътища
- на патологичното предлежание и вращаване на плацентата
- на многоплодните бременности
тяхната хориалност и амниалност
- профилактика на респираторния дистрес синдром

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

✓ **диабетна фетопатия** профилактира се чрез

- **предконцепционна консултиране** на жените с ДТ1
- **осъществяване на добър гликемичен контрол** в първо и второ тримесечие на бременността
- **активно откриване на бременните с гестационен диабет**
 - **анамнестично**
 - данни за **фамилна обремененост с** **диабет тип1 и тип2**
 - и **предхождащо раждане на макрозомен плод**
 - **от параклиничните изследвания**
 - **сутришна гликемия над 5,4 mmol/ml**
 - **от ехографията**
 - **асиметрична макрозомия**
 - **и хидрамнион**

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

- ✓ *интраутеринна ретардация на плода*
 - ✓ *профилактират се*
 - известните етиологични фактори*
 - **пreekламсията**
 - **повишения тромбозен риск**
при **вродени и придобити тромбофилии**
- ✓ *интраутеринни инфекции на плода*
 - ✓ *предодвратяват се чрез*
 - **диагноза**
 - **и при възможност лечение**
(сифилис, HIV/AIDS, TORCH)

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

- ✓ хемолитична болест на плода и новороденото при Rh-изоимунизация
- профилактира се чрез приложение на анти-D имунен глобулин
- ✓ само след доказване на липса на антитела по Резус системата
- ✓ при всички Rh-отрицателни бременни в случаите на раждане на Rh-положително дете
- ✓ в хода на първа резус-несъвместима бременност еднократно в 28 г.с.

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

✓ хемолитична болест на плода и новороденото
при Rh-изоимунизация

- профилактира се чрез приложение на
анти-D имунен глобулин

✓ и при

- аборт (спонтанен или по желание)
- и извънматочна бременност
- при инвазивна пренатална диагностика
- обилно кръвотечение през бременността и раждането
- мъртъв плод
- и хирургични интервенции при раждане
- цезарово сечение
- мануална и инструментална ревизия на маточната кухина
- маточно-влагалищна тампонада
- вакуум, форцепс

Фактори, обуславящи риск за неблагоприятен перинатален изход

✓родилен травматизъм

избягването му изисква

✓детайлна *анамнеза*

за протичането на родовия процес
при *предхождащи* бременности

✓правилна акушерска *преценка на начина* *на раждане при настройщата бременност*

- *изключване на пелви-фетално несъответствие*

- *познаване на*

абсолютните и относителните индикации
за извършване на цезарово сечение

✓наличие на *квалифициран персонал,* *способен да се справи с екстремни ситуации*

- *при раменна дистокия*

- *и за извършване на спешно цезарово сечение*

3 а групата на високорисковите бременности са регламентирани допълнителни дейности, извън базистните при наблюдението на нормална бременност

✓ **при *възраст на бременната над 35 години***

- още 2 допълнителни ехографии и
- още 2 посещения на женска консултация
- изследване на серумно ниво на β -ЧХГ и α -фетопротеин при първото посещение
- биохимичен скрининг при посещение в 16-20 г.с.

✓ **при *възраст под 20 години***

- още 1 допълнителна ехография (28-32 г.с)
- още 1 допълнително посещение
- и изследване за хламидии

За групата на *високорисковите бременности* са регламентирани *допълнителни дейности* **извън базистните** при наблюдението на нормална бременност

✓ установени *антитела* при кръвно-групова несъвместимост по *Резус системата*

- още 1 допълнителна *ехографи*
- още 1 допълнително *посещение*
- както и *изследване за алоеритроантитела* за първи път в *9-12 г.с.*
- *и до 3 пъти* в зависимост от лабораторните данни

За групата на *високорисковите бременности* са регламентирани *допълнителни дейности* **извън базистните** при наблюдението на нормална бременност

- ✓ при бременни *с риск от развитие на диабет*
 - още 1 допълнителна ехография
 - още 1 допълнително посещение
 - консултация със специалист ендокринолог
 - и допълнителни клиничколабораторни изследвания в различните срокове на бременността
 - орален глюкозо-толерансен тест

в 24 - 26 г.с.

За групата на *високорисковите бременности*
са регламентирани *допълнителни дейности*
ИЗВЪН БАЗИСНИТЕ
при наблюдението на нормална бременност

при бременни с *друг риск*

- още 1 допълнителна ехография
- още 1 допълнително посещение
- консултация със съответните специалисти

насочване за *инванзивна пренатална диагностика* при

- бременни с повишен риск от триплоидии и анеуплоидии в резултата от биохимичния скрининг в първи и/или втори триместър на бременността
- категорични ултразвукови находки за структурни аномалии на плода
- доказани с резултат от генетична консултация
 - наследствени заболявания
 - и вродени аномали

свързани с риск за тежка инвалидизация или
намалена продължителност на живота

- балансирана хромозомна аномалия у един от родителите